

Γιατί ένα τέτοιο Συμπόσιο WHY SUCH A SYMPOSIUM olympias.uoi.gr/32635 & [doi:heal.uoi.12442](https://doi.org/10.12442/heal.uoi.12442)
Ο δρόμος ως το Συμπόσιο TOWARDS THE SYMPOSIUM olympias.uoi.gr/32632 & [doi:heal.uoi.12439](https://doi.org/10.12439/heal.uoi.12439)
Πρόγραμμα PROGRAM olympias.uoi.gr/32633 & [doi:heal.uoi.12440](https://doi.org/10.12440/heal.uoi.12440)
Ομιλίες ORAL PRESENTATIONS (121 βίντεο / videos) <https://www.youtube.com/@1-706/videos>
ΠΡΑΚΤΙΚΑ PROCEEDINGS olympias.uoi.gr/32634 & [doi:heal.uoi.12441](https://doi.org/10.12441/heal.uoi.12441)
Απολογισμός: Ήμουν κι εγώ εκεί! REPORT: I WAS THERE! olympias.uoi.gr/33342 & [doi:heal.uoi.13058](https://doi.org/10.13058/heal.uoi.13058)
Παρόν άρθρο THIS PAPER olympias.uoi.gr/33170 & [doi:heal.uoi.12926](https://doi.org/10.12926/heal.uoi.12926). EN Summary follows

Ο θάνατος στην Κανονική Οικονομία της Εκκλησίας¹

Δημήτριος Η. Νικολακάκης²

Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ)

Περίληψη

Η ψευδαίσθηση μιας άλλης πορείας, διαφορετικής από αυτήν που όρισε ο Θεός για την κίνηση του ανθρώπου από το κατ' εικόνα στο κατ' ομοίωση, εξαπάτησε τον άνθρωπο και οδήγησε σε ανάκληση τής κατά φύση όδευσής του προς τη ζωή που είναι ο ίδιος ο Θεός. Ο κόσμος που τον περιβάλλει παύει πλέον να είναι η κόσμια δημιουργία του Θεού. Καθίσταται το είδωλο που αντικρύζουν τα μυωπικά από την πτωτική ασθένεια μάτια του. Ο Θεός, όμως, ως αγάπη δεν αφίσταται του πλάσματός του και συνεχίζει να διαχειρίζεται οικονομικά τον άνθρωπο. Η μετοχή στο έργο της θείας οικονομίας προϋποθέτει την επώδυνη διαδικασία μετάβασης από τον παλιό στον ανακαινισμένο εν Χριστώ άνθρωπο, δηλαδή τον θάνατο του παλαιού αμαυρωμένου ανθρώπου. Ο θάνατος δεν είναι μια στιγμή για τον άνθρωπο που επανέρχεται στην κατά φύση πορεία του προς τη ζωή. Είναι ένας καθημερινός εργώδης αγώνας *ξενητείας*

¹ 28-4-2017 16:00-17:30 Συνεδρία: *Π6 Το Καθήκον του σπουδαίου*. Ομιλία 3η: [YouTube=0rEGxZ6s9GM](https://www.youtube.com/watch?v=0rEGxZ6s9GM) 18:48.
Άρθρο: υποβολή 19-6-2022· αποδοχή 19-6-2022· κρίση από ομότεχνους (peer review) όχι· ωστόσο βλ. πλαίσιο στο τέλος.

Αν οι **σύνδεσμοι** στην κορυφή αυτής της σελίδας δεν λειτουργούν: > ΠΡΑΚΤΙΚΑ: σελίδα 21: υποσημείωση 6.

Πώς να **αναφέρετε** αυτό το άρθρο: Νικολακάκης Δ. «Ο θάνατος στην Κανονική Οικονομία της Εκκλησίας». Στο: «Πότε Πρέπει να Πεθαίνουμε; (ΠΠΠ). Πρακτικά 1ου Διεπιστημονικού Συμποσίου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 28-30 Απριλίου 2017. ISBN 978-960-233-288-7». Εκδόσεις Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, αποθετήριο Ολυμπιάς, 7 Απριλίου 2024. Άρθρο Π63: σς 3. <https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/33170> & <http://dx.doi.org/10.26268/heal.uoi.12926>.

² Καθηγητής. Αριστούχος πτυχιούχος Νομικής ΑΠΘ και Θεολογικής ΑΠΘ. Μεταπτυχιακό Δίπλωμα και Διδακτορική Διατριβή Νομικής ΑΠΘ (ομόφωνα Άριστα). Διδακτορική Διατριβή Θεολογικής ΑΠΘ (ομόφωνα Άριστα). Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω (μέλος Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης). Επιστημονική εξειδίκευση, ακαδημαϊκή θέση, και ερευνητική πορεία άπτονται του Κανονικού Δικαίου και των Σχέσεων Πολιτείας - Εκκλησίας. Συγγραφικό έργο στην ελληνική, αγγλική, γαλλική, ιταλική και ρουμανική γλώσσα: Αυτοτελή έργα, Συμμετοχές σε συλλογικούς τόμους, Άρθρα, Γνωμοδοτήσεις, Ομιλίες-Διαλέξεις, Βιβλιοκρισίες, Συνεντεύξεις. Διαλέξεις σε θέματα θρησκευτικής ελευθερίας στο πλαίσιο προγραμμάτων της Έδρας UNESCO ΑΠΘ και του European Master's Degree in Human Rights and Democratisation. Εκπρόσωπος Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στα Διεθνή Συνέδρια "Theology-Religious Education of the Youth in the Context of today's Secularization" (Βουκουρέστι, 2016)· "Synodality and its implementation" (Φράϊμπουργκ Ελβετίας 2017). Μέλος Συντακτικής Επιτροπής εξαμηνιαίας Επιθεώρησης Εκκλησιαστικού και Κανονικού Δικαίου *Νομοκανονικά*. Ιδρυτικό μέλος Εταιρείας Εκκλησιαστικού και Κανονικού Δικαίου. Μέλος Εταιρείας του Δικαίου των Ανατολικών Εκκλησιών. Μέλος Επιστημονικού Συμβουλίου Πατριαρχικού Ιδρύματος Πατερικών Μελετών. www.past.auth.gr/prof/dnik/. dnik@past.auth.gr. Συνεδρία Π6: *Το καθήκον του σπουδαίου*. Δημήτριος Η. Νικολακάκης. *Ο θάνατος στην κανονική οικονομία της Εκκλησίας*

από αυτό τον κόσμο και ξενοδοχείας του άλλου. Για την Εκκλησία, ο άνθρωπος ξενιτεύεται των δομών που ο ίδιος έπλασε, απομακρύνεται από κάθε σκιά που μαυρίζει την όρασή του, απλώνει την ύπαρξή του στον αγαπητικό βυθό του συνανθρώπου του και έτσι, επανευρίσκοντας την κατά χάρη εικόνα του, βαδίζει εκών προς τη ζωή, την καθ' ομοίωσή του με το Θεό. Όλα αυτά δεν συνιστούν την πραγματικότητα μιας άλλης ζωής, που δεν γνωρίζουμε, αλλά τις παραμέτρους αυτής της ζωής που ο καθένας απολαμβάνει, εφόσον θέλει και επιτρέπει την επανεγκατάσταση στις κοινωνικές του αναφορές του κόσμου που ο Θεός δημιούργησε, και στην αναφορά του προς Εκείνον της εξ όλης της ψυχής και διανοίας αγάπης του. Γι' αυτό η Εκκλησία προστάζει: *Μηδείς φοβείσθω θάνατον*. Μπορεί άραγε να μην φοβάται κάποιος τον θάνατο; Η απάντηση της Εκκλησίας είναι καταφατική αφού ... *ήλευθέρωσε γάρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Σωτῆρος θάνατος. ... Ὁ ἄδης... κατηργήθη. ... Ἀνέστη Χριστός, καί ζωή πολιτεύεται. Ἀνέστη Χριστός καί νεκρός οὐδείς ἐν τῷ μνήματι. Χριστός γάρ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο*.

Λέξεις-κλειδιά: *φόβος θανάτου, ξένοι σ' αυτό τον κόσμο, αγάπη του πλησίον όπως του εαυτού, ανάσταση Χριστού, κατάργηση Ἄδη, απελευθέρωση ζωής, αφοβία θανάτου, πρόωρος θάνατος, αθανασία, ευθανασία, δυσθανασία, προθανασία, μεταθανασία, μεταθανάτια μακροζωία, πότε πρέπει να πεθαίνουμε, ΠΠΠ, πώς πρέπει να πεθαίνουμε, ΠώΠΠ, γιατί πρέπει να πεθαίνουμε, ΓΠΠ*.

Death according to the Canonical Oikonomia of the Orthodox Church³

Dimitrios I. Nikolakakis⁴

School of Pastoral and Social Theology, Aristotle University of Thessaloniki (AUTH), Thessaloniki, Greece

Summary

The illusion of another way, different from the one that God has set for the man's moving from the image to the likeness of Him, deceived man and led to the diversion of his natural route from life, which is God Himself, to the opposite side, to death. The world that surrounds him stops being the "very good" creation of God. It becomes the image that his eyes, which are myopic due to the fall of the man, see. However,

³ 28 Apr 2017 16:00-17:30 Session: *P6 The duty of the Great*. **Speech 3:** [YouTube=0rEGxZ6s9GM](https://www.youtube.com/watch?v=0rEGxZ6s9GM) 18:48.

Paper: submitted 19 Jun 2022; accepted 19 Jun 2022; no peer reviewed; however see box at the end.

If the **links** at the top of the first page do not work: > Top of the 1st page: PROCEEDINGS: page 22: footnote 10.

Cite this article: Nikolakakis D. «Death according to the Canonical Oikonomia of the Orthodox Church». In: «*When Should We Die? (WnSWD). Proceedings of the 1st Interdisciplinary Symposium. University of Ioannina, Greece, April 28-30, 2017. ISBN 978-960-233-288-7*». University of Ioannina Publications, Olympias repository. April 7, 2024. Paper P63: ps 3. <https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/33170> & <http://dx.doi.org/10.26268/heal.uoi.12926>.

⁴ Professor. Graduate with excellence, AUTH School of Law, and AUTH School of Theology. Postgraduate Diploma and Doctoral Thesis, AUTH School of Law (unanimously excellent). Doctoral Thesis, AUTH School of Theology (unanimously excellent). Lawyer at the Supreme Court (member of the Thessaloniki Bar Association). Scientific specialization, academic position, and research interests on Canon Law and on State - Church Relations. Independent works, Participations in collective volumes, Articles, Opinions, Speeches-Lectures, Book reviews, Interviews; in Greek, English, French, Italian and Romanian. Lectures on issues of religious freedom in the framework of programs of the UNESCO Chair of AUTH and the European Master's Degree in Human Rights and Democracy. Representative of the Ecumenical Patriarchate of Constantinople at International Conferences "Theology-Religious Education of the Youth in the Context of today 's Secularization" (Bucharest, 2016), and "Synodality and its implementation" (Freiburg, Switzerland, 2017). Editorial Committee member of *Nomokanonika* (semi-Annual Review of Ecclesiastical and Canon Law). Society of Ecclesiastical and Canon Law founding member. Member of the: Society of the Law of the Eastern Churches; Scientific Council of the Patriarchal Foundation for Patristic Studies. www.past.auth.gr/en/prof/dnik/. dnik@past.auth.gr.

God, as being love, does not stand away from His creature and continues to treat man with *oikonomia*. The participation in the work of the divine *oikonomia* requires the painful procedure of the passage from the old man to the renovated in Christ one, that is to the death of the old man. Death is not just a moment for the man who is coming back to his natural route to life. It is a daily struggle for living as a foreigner in this world (*ξενητεία*) and for accepting and loving his neighbor as himself (*ξενοδοχεία*). For the Church, man who decides to go away from the wrong decisions with him as their center, and to love his fellow-man, walks spontaneously and voluntarily towards life, towards his likeness to God. All these are not the reality of another life unknown to us. They are the parameters of the life that everyone enjoys, as long as he decides to lay before God his love with all his soul and mind, and consequently to allow his resettlement in his life and in his relationship with the neighbor of the “very good” world that He has created. That is why the Church commands: *Let no one fear death*. Can anyone not be afraid of death? The Church’s answer is affirmative as ... *for the Death of our Saviour has set us free... Hades... was abolished. ...Christ Is Risen, and life is liberated. Christ Is Risen, and the tomb is emptied of death. For Christ having risen from the death, has become the first fruits of those who fall asleep.*

Keywords: *fear of death, foreigner in this world, loving neighbor as himself, Christ's resurrection, Hades' abolition, life's liberation, fearlessness of death, premature death, immortality, euthanasia, dysthanassia, prothanassia, metathanassia, posthumous longevity, when should we die, WnSWD, how should we die, HSWD, why should we die, WySWD.*

Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Θεολογία* 88/4 (2017): 23-39:

https://www.ecclesia.gr/greek/press/theologia/material/2017_4_4_nikolakaki.pdf (πρόσβαση 19-6-2022)

Published in the journal *Theologia* 88/4 (2017): 23-39 (English summary at the end):

https://www.ecclesia.gr/greek/press/theologia/material/2017_4_4_nikolakaki.pdf (access 19-6-2022)